

Dr. Terts István
1914-1999

Terts István 1914. július 17-én született Dunaharaszttiban.

A középiskolai tanulmányok után 1933-ban a Bajai Kertészképző Iskolába iratkozott be, ahol – 4 év alatt elsajátítva a szakmai ismereteket – képesített kertész végzettséget kapott. Jó emlékek éltek benne ezen évekről, megszerette a kertészetet. A kertészeti tanulmányait a Budapesti Kertészeti Tanintézetben folytatta, ahol 1940-ben oklevelet kapott. Majd 1945-ben a különbözőzeti minősítő vizsgák után megszerezte a Kertészeti és Szőlészeti Főiskolai oklevelet is. Nagy elismeréssel és szeretettel emlékezett vissza tanáira, de mindenek előtt Mohácsy Mátyásra és Ballaneggert Róbertre. Nagyon büszkén említette meg Mohácsy Mátyás elismerő szavait, amikor a tőle kapott megbízásoknak, feladatoknak kiválóan tett eleget.

Talán ezen két személyhez fűződő ifjúkori kapcsolatainak is köszönhető, hogy szakmai pályafutásának legnagyobb részében és legismertebben is a gyümölcsösök trágyázásával, a zöldség- és gyümölcsfélék talajtani kérdéseivel, a tápanyag-gazdálkodással foglalkozott.

Mivel talajtani és kémiai ismeretei nagyon alaposak voltak, sokan agrokémikusnak tartották őt. A jóleső elismerésre gyakran megjegyezte, hogy ő alapvetően kertész. Mindezek semmit sem vonnak le az alkalmazott talajtan terén szerzett érdemeiből, sőt kiemelik annak fontosságát, ahogyan ő a trágyázás és a talajművelés kérdéseinek vizsgálatában a talaj és a természet növény igényeinek szempontjait együttesen vette figyelembe.

Munkásságát 1940-ben a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola Talajtani Tanszékén kezdte meg talajvegyészként – az Országos Mezőgazdasági Kamara Talajtani Intézetének állományának munkatársaként. Majd 1945-től 1955-ig – a Főiskolához tartozva – adjunktusként vett részt az oktatásban.

1947-ben doktorált.

1948-ban a Dán Kulturális Minisztérium ösztöndíjával fél évet töltött Dániában, ahol a gyümölcs és zöldségtermesztés talajtani és trágyázási kérdéseit tanulmányozta.

1955-ben az Állami Gazdaságok Kertészeti Főosztályára került. Ennek keretében megszervezte és beindította Pécsen az Állami Gazdaságok Igazgatóságához tartozó agrokémiai laboratóriumot is.

1956. szeptember 1-től az 1975. decemberi nyugdíjba vonulásáig a Kertészeti Kutató Intézet tudományos főmunkatársa volt. Az Intézet talajtani laboratóriumának kiépítésén, felszerelésén kívül kezdetben a zöldségfélék, majd a 60-as évek elejétől a gyümölcsösök talajtani és trágyázási kérdéseivel foglalkozott. Módszertanilag és a hatásvizsgálatokat illetően is korszerű alapokra helyezte ezen növények tápanyag-gazdálkodásához kapcsolódó kísérletezést. A talaj- és növényanalízist széles körben alkalmazta a kísérletek értékeléséhez.

1966-ban készítette el a "Különböző trágyák és trágyázási rendszerek hatékonysága a zöldségtermesztésben" című kandidátusi értekezését, de az orosz nyelvvizsga hiányában nem került sor a védésre.

A modell- és tenyészedény kísérletek mellett az intézet kísérleti telepén és az ország több termőtaján is szisztematikusan felépített kisparcellás és üzemi méretű trágyázási tartamkísérleteket állított be különböző gyümölcsfajokkal (alma, körte, őszibarack, kajsz, meggy). Ezek közül többet – így a Szászhalombattához tartozó Erneyi tanyán telepített alma ültetvényben a leghosszabb ideig (20 év) folyt 140 parcellás kísérletet – már az utódai fejeztek be.

Ezen kísérletekből származó információk is hozzájárultak a Terts István által megalapozott gyümölcsös trágyázási rendszer (un. feltöltő- és fenntartó trágyázás) kidolgozásához. A

gyümölcsfák trágyázásáról számos írása szolt, de legjelentősebb munkája a "Gyümölcsfélék trágyázása" című könyv 1970-ben jelent meg, és vált a szakma számára irányadóvá. Ennek alapján – mint életmű – 1974-ben nyerte el a mezőgazdasági tudományok kandidátusa címet. Megtiszteltetés és elismerésként 1975-ben a varsói Kertészeti Világkongresszuson ő elnökölt a gyümölcsösök trágyázásával foglalkozó szekcióban.

Gyakran kellett megküzdenie a szakmai igazáért, de az idő a megfontoltságát, tervszerűségét igazolta. Pályafutása során széles körben publikálta eredményeit (51 szakcikk, 12 könyv, könyvrészlet, kiadvány). Nyugállományba vonulását követően a szakmától visszavonultan élt, csupán a kertművelők számára jelent meg "A kiskertek talaja" című könyve.

A talajtani laboratórium és a dolgozószoba, de a lakás felszerelése terén is szeretett konstruálni, ahol a jó használhatóság, a praktikusság irányította (laboratóriumi berendezések, köztük a talajoldat készítéshez sorozat rázó gép, több munkahelyes kalciméter, stb.).

Az évenkénti látogatásaim során beszámoltam a kísérletei folytatásáról is. Elég visszafogott volt, de meglepődöttséget éreztem benne a munkája folytatása miatt. Közös publikációra kérve a szerzőségben nem kívánt részt venni, elegendőnek tartotta, hogy a kísérletekről szólva a publikációkban megemlítsük az ő princípiumát, amit szívesen és hálás elismeréssel meg is tettünk.

(Összeállította: Szűcs Endre)